

Literárny týždenník

Atraktívne médium pre kultúrnu verejnosť

[Úvodná stránka](#) > Za profesorom DAMIÁNOM KOVÁČOM (* 3. 8. 1929 – † 2. 2. 2021): Odišla osobnosť slovenskej psychológie

Za profesorom DAMIÁNOM KOVÁČOM (* 3. 8. 1929 – † 2. 2. 2021): Odišla osobnosť slovenskej psychológie

Čas je neúprosný, zakladatelia odchádzajú... V týchto ponurých časoch nás zaskočila smutná správa: 2. februára vo veku 91 rokov odišiel na večný odpočinok prof. PhDr. Damián Kováč, DrSc., jedna zo zakladateľských osobností psychológie ako modernej vedy na Slovensku, protagonista Bratislavskej školy experimentálnej psychológie, uznávanej tak doma, ako aj v zahraničí.

Rodák z Nižného Slavkova (* 3. 8. 1929) patril vôbec k prvým absolventom odboru psychológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1952). Po štúdiu nastúpil do Psychologického oddelenia Filozofického ústavu SAV, ktorý neskôr, už ako Ústav experimentálnej psychológie SAV, viedol vyše troch desaťročí (1960– 1991). Svoj tvorivý čas vo veľkej miere venoval vytváraniu podmienok na psychologický výskum, organizovaniu medzinárodných konferencií (stretnutia psychológov podunajských krajín), mnohých školení pre iné psychologické inštitúcie na Slovensku, ako pedagóg prispel k výchove novej generácie odborníkov vedy o psychológii, v šesťdesiatych rokoch inicioval ako vedúci redaktor aj dlhé roky viedol *Studia Psychologica* – jediný karentovaný psychologický časopis vo východnej časti Európy.

Jeho vlastný vedecký výskum sa orientoval najmä na oblasť kognitivity (vnímanie, pamäť, emócie, viacjazyčnosť, vrodené vlastnosti...), komplexný model ľudskej osobnosti, psychológiu rodiny, transkultúrny model kvality života, problematiku ľudského starnutia a i. Knižne publikoval o. i. práce *Theoretische Fragen der Psychologie– Psychologie als Problem* (Berlín 1990), *Osobnosť: Od formovania k sebauváraníu* (2002), *Psychológiiu k metanoi* (2007), *Umne starnúť* (2013), významnými štúdiami prispel ako spoluautor aj do mnohých kolektívnych monografií (*Myslenie– osobnosť– múdrosť*, 2008; *Kognitívny portrét človeka*, 2010 ai.).

Ako vedúci redaktor Vedy, vydavateľstva SAV, som mal česť „asistovať“ pri vydávaní knižných prác pána profesora (*Psychológiiu k metanoi*, *Umne starnúť*). Spoznal som ho ako neobyčajne hlbavého, pozorného a chápacieho človeka, ktorý sa vie vcítiť dovnútra iného a vytvoríť okolo seba atmosféru priateľstva a partnerskej dôvery. Predstavoval pre mňa prototyp rolandovského „dobrého človeka“. Posledné roky a mesiace žil v jednom z bratislavských domov seniorov. Aj napriek pokročilému veku sa živo zaujímal o všetko, čo sa odohrávalo v spoločnosti,

vedeniu seniorského domova sa dokonca ponúkol s prednáškami pre osadenstvo – ani v takej náročnej ľudskej pozícii nezabudol na svoju milovanú psychológiu. Napísal a na vydanie ponúkol spomienkový rukopis, v ktorom zužitkoval svoje poznanie o vývoji psychologickéj vedy na Slovensku s dôrazom na jej formovanie (niekedy až dramatické) od konca štyridsiatych rokov minulého storočia po súčasnosť, s bohatým skúsenostným substrátom. A je len škoda, že sa na príslušných miestach nenašla vôľa ani potrebné finančné prostriedky na publikovanie týchto odborných pamätí.

Až dokonca žil aktívne, motivovaný vierou v ľudskú užitočnosť. Ani v ťažkej životnej situácii nestrácal optimizmus a elán. Starnutie nebral ako životnú tragédiu, naopak, tak svojím dielom, ako i osobným životom demonštroval, že staroba so svojimi charakteristickými sprievodnými stavmi, ako sú choroby, osamelosť, strata ľudskej perspektívy, nemusí byť vždy dôvodom na životnú rezignáciu. V svojej skvele koncipovanej esejistickéj knižke *Umne starnúť* práve ukazuje, že starnutiu sa dá aj naučiť, že sa možno k nemu postaviť aktívne a posttraumatický stres prekonávať a posttraumatický vzrast zasa systémovo umne rozvíjať. Umne starnúť, tvrdil, predpokladá prelaďovať kvalitu života vzhľadom na straty a zisky, ktoré završujúca sa fáza života človeku prináša. K takémuto záveru profesor D. Kováč dospieva jednak na základe výsledkov psychologického výskumu, poznatkov z biológie, sociológie či etiky, systematického pozorovania objektov z vlastného okolia, ako aj z prežívania strát i ziskov starnutia u seba samého. Poslednú vetu knižky *Umne starnúť* možno chápať ako posolstvo a zároveň ako zdroj liečivej psychologickéj posily pre všetkých, ktorí zápasia s fenoménom staroba (ale nielen pre nich): „*Starnutie je hodnota, veľká hodnota kultivovaného daru života, ktorým môžeme obohatiť vlastný životný príbeh, aby sa dal pozitívne sprostredkovať budúcim generáciám.*“

EMIL BORČIN

(Zdroj: Za profesorom DAMIÁNOM KOVÁČOM: Odišla osobnosť slovenskej psychológie. In: Literárny týždenník 9 – 10 zo 17. marca 2021, s. 15)

Tweet

Zdieľať

Vyhľadavanie

Kontakt

Literárny týždenník

Laurinská 2, 815 84 Bratislava 1

02/5441 8670, 02/5443 1550

literarny.tyzdennik@gmail.com

Správca a administrátor stránky: Štefan Cifra

Počet návštev od 1. 1. 2021

112 725

Počet stránok od 1. 1. 2021